

ACTUALITATEA PRINCIPIULUI CONFIDENȚIALITĂȚII ÎN STOMATOLOGIE

Ala Ojovan, dr. în șt. med., conf. univ.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

THE PRESENCE OF THE PRINCIPLE OF CONFIDENTIALITY IN DENTISTRY

A priority concern of bioethics and, equally, of contemporary medical practice is respect for the confidentiality principle. The specificity of the dental field is also manifested in terms of the medical secret status. The current trends in dentistry emphasize increasingly evident the confidentiality of the administered medical act.

Azi comunitatea medicală autohtonă, inclusiv și cea stomatologică, ca și societatea de aici, se află într-o perioadă de tranziție, reforme și diverse remanieri. Condițiile curente de activitate oferă stomatologilor un nivel mare de autonomie și libertate în privința activității cinice: mai ales în practicarea nemijlocită a profesiei, în selectarea modului dorit de activitate (forma de organizare a activității), în posibilitatea selectării tehnicii și materialelor ce oferă siguranță terapeutică și posedă competențe profesionale, în privința identificării timpului și instituției de continuare a educației profesionale în care să se respecte conduita terapeutică bazată pe dovezi și standarde.

Datorită progresului accentuat în acumularea de noi cunoștințe medicale, pe de o parte, și implementarea acestora rapidă în practică, pe de altă parte, medicii stomatologi trebuie permanent să-și mențină gradul de competență la standarde înalte și să se integreze potrivit în sistemul național, dar și internațional de sănătate. În activitatea cotidiană a stomatologului inevitabil apar probleme de ordin etico-moral. Astfel de categorii ale eticii medicale ca confidențialitatea, consimțământul informat, dreptul la autonomie, libera alegere etc, devin evident de importante în relațiile medic-pacient.

Secretul medical își are originea din timpuri antice persistând peste 2500 de ani. În jurământul lui Hipocrate se menționează: "Orice voi vedea sau voi auzi în timpul unui tratament voi păstra în secret, pentru că aici tăcerea este o datorie" [5]. Actualmente în Jurământul medicului se pune în evidență importanța confidențialității medicale: "Să păstrez cu sfințenie secretul medical..."

Dacă pacientul este convins că toate informațiile pe care le expune medicului sunt confidențiale, el va fi motivat să ofere detalii importante pentru

un tratament efectiv. Între el și medicul curant său va dezvolta o relație de încredere care va contribui cu siguranță la succesul procesului curativ.

Confidențialitatea medicală constituie un concept interdisciplinar, reprezentând concomitent unul socio-etic, medical și juridic, care interzice divulgarea datelor despre sănătatea persoanei unor terțe părți. Nu se poate oferi nimănui informații despre diagnoza, starea de sănătate, rezultatul examinării, contactarea instituției medicale sau despre viața personală, obținute în timpul tratamentului sau examinării. Este interzisă divulgarea acestor date dacă sunt obținute în alte moduri. Conform legislației, fiecare cetățean are dreptul să-și păstreze secretele personale. Persoanele care încalcă drepturile cetățenilor, inclusiv și prin nerespectarea confidențialității medicale, sunt plauzibile pentru condamnări în justiție. În articolul 33 al legii R. Moldova „Privind protecția datelor cu caracter personal” se stipulează următoarele: „persoanele vinovate răspund în conformitate cu legislația civilă, contravențională sau penală” [7].

Concomitent secretul medical este și un principiu important al medicinei contemporane obligator pentru toți ce activează în acest domeniu. Etica medicală implică un fapt axiomatic – confidențialitatea unei persoane încredințate altei persoane este o condiție prealabilă pentru examinarea pacientului. Acest fapt este deosebit de important, deoarece medicii posedă informații corespunzătoare despre sănătatea și perspectivele vieții și activității pacientului. Oferind date personale medicilor pentru stabilirea diagnozei, tratament etc., indispensabil necesare pentru succesul actului curativ, acestea nu pot fi pentru a nu dăuna, inclusiv moral, pacientului la moment sau în perspectivă: „Confidențialitatea este dreptul pacientului de a nu divulga informația referitoare la starea sănătății sale fizice și psihice, aspectele intime ale vieții personale. Secretul profesional este obligația lucrătorului medical și farmaceutic de a nu divulga unor terțe persoane informația cunoscută în cadrul activității sale profesionale fără acordul pacientului, cu excepția situațiilor când aceasta este solicitată de către organele judiciare sau prezintă pericol pentru societate, pentru persoane aparte sau pentru însuși pacientul. Divulgarea informației private în cazurile de excepție menționate trebuie să se facă cu precauție, fără a aduce prejudicii morale pacientului, cu maxim respect pentru demnitatea acestuia” [1, p.6].

De fapt actul medical pornește cu „divulgarea” secretului personal care se transformă în unul medical, căpătând noi trăsături și, odată cu aceas-

ta, noi capacități. Secretul este însăși faptul de a căpăta un ajutor medical. Sănătatea umană este un fapt intim, care nu este destinat societății. Solicitarea ajutorului medical este o acțiune a unei persoane ce indică o deteriorare a sănătății. Dezvăluirea informațiilor despre aceste acțiuni poate fi deja interpretată ca dezvăluirea informațiilor despre sănătate cu toate consecințele care decurg din aceasta. Acest lucru are o importanță deosebită dacă cetățeanul care a aplicat o solicitare medicală este o persoană publică. În acest caz divulgarea informațiilor despre faptul că solicită ajutor medical poate fi interpretată nu numai ca o simplă divulgare a informațiilor, care constituie confidențialitate medicală, dar și cauzând suferința morală și/sau afectând reputația sa în afaceri.

Actul medical stomatologic nu se deosebește de celelalte din alte domenii ale medicinei. Cu tot specificul său aparent „mai lejer” sau mai „obișnuit” acesta include, fără excepții, aceleași exigențe etico-normative, inclusiv și în ceea ce privește problema confidențialității. O divulgare a confidențialității la o clinică stomatologică fi ultima zi a reputației și a solidității sale financiare. În acest sens este absolut inacceptabil comunicarea oricărei informații despre pacient la clinica dentară fără consimțământul său confirmat față de ceilalți, atât personal, cât și prin telefon. Orice acțiune legată de divulgarea informațiilor care constituie confidențialitate medicală poate fi efectuată numai cu permisiunea pacientului. Acest lucru este valabil și pentru soluționarea unor situații „rutinare” cum ar fi necesitatea consultării cu alți colegi. În acest caz el trebuie să obțină în prealabil acordul pacientului pentru a informa participanții implicați în consultare referitor informațiilor care constituie secretul medical. În „Legea cu privire la exercitarea profesiei de medic” se stipulează următoarele: „Medicul este obligat să păstreze secretul profesional. Informațiile despre solicitarea asistenței medicale, despre starea sănătății, diagnostic și alte date obținute de medic în examinarea și tratamentul pacientului constituie informații personale și secretul profesional al medicului și nu pot fi divulgate. Cu acordul pacientului sau al reprezentantului său legal, se permite transmiterea informației care constituie secret profesional unor alte persoane, în interesul examinării și tratării pacientului, al efectuării unor investigații științifice, utilizării acestor date în procesul de studii și în alte scopuri. Prezentarea informațiilor care constituie secret profesional către alte persoane fără consimțământul pacientului sau al reprezentantului său legal se admite în următoarele cazuri:

în scopul examinării și tratamentului pacientului care nu este în stare, din cauza sănătății, să-și exprime dorința; în cazul posibilității extinderii unor maladii contagioase, intoxicații și unor alte maladii care prezintă pericol în masă; la cererea organelor de urmărire penală, a procuraturii și instanței judecătorești în legătură cu efectuarea urmăririi penale sau cercetării judecătorești; în caz de acordare a ajutorului medical unei persoane ce nu dispune de capacitate de exercițiu deplină, incapabilă să informeze părinții sau reprezentanții săi legali; în cazul unor circumstanțe în al căror temei se poate presupune că prejudiciul cauzat sănătății persoanei reprezintă consecința unei acțiuni ilegale ș.a.” [3].

Orice altă procedură utilizată de medicul care efectuează tratamentul - consultarea la distanță a radiografiilor, discutarea diagnosticului pe o cartelă de ambulatoriu etc. poate fi interpretată ca dezvăluirea secretului medical (sau a secretului personal), încălcarea confidențialității pacientului. Este necesar să se știe că perioada de valabilitate a cerințelor legislației privind confidențialitatea medicală nu se termină cu sfârșitul tratamentului pacientului. În articolul 12 al legii „Cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului” se menționează că toate datele privind identitatea și starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, pronosticul, tratamentul, precum și datele cu caracter personal sunt confidențiale și urmează a fi protejate chiar și după moartea acestuia [4]. Informațiile introduse în dosarul medical al pacientului dentar, precum și orice alte informații despre pacientul clinicii, care constituie confidențialitate medicală, nu pot fi dezvăluite în viitor. Astfel reiese că confidențialitatea reprezintă una dintre cele mai valoroase obligații în contextul relației medic-pacient.

Nerespectarea secretului medical poate aduce o serie de prejudicii morale, materiale, sociale, psihologice, afective etc. Încălcarea confidențialității prin divulgarea datelor medicale duce la consecințe, ce creează un risc când se pot antrena diverse forme de răspundere: etică, deontologică, disciplinară, administrativă, civilă și penală. Menținerea confidențialității medicale este o datorie morală importantă a fiecărui medic, iar divulgarea lui este, fără îndoială, unul dintre semnele de inadecvare profesională. Protecția confidențialității medicale este responsabilitatea întregului personal medical care are o relație directă cu acesta.

Stomatologia autohtonă, trecând prin diverse și controversate perioade istorice, a moștenit anumite deprinderi și tradiții „neoficializate” care, un-

eroi, nu sunt în concordanță cu actualele documente normative și legislative cu privire la medicină. Astfel, privitor la stomatologie, s-a creat o deprindere conform căreia acest domeniu nu trebuie să fie inclus în categoria celor cu o respectare rigidă a confidențialității profesionale. S-a creat chiar un obicei că o carie dentară, o banală pulpită, o extracție a dintelui nu pot fi incluse în categoria confidențialității deoarece practic toți oamenii trec atare tratamente. În prezent actul medical stomatologic s-a complicat, s-a diversificat, devenind unul interdisciplinar. De exemplu stomatologia din una curativă se transformă tot mai accentuat în una cu menire estetică. Aici deseori are prioritate esteticul, uneori în detrimentul scopului curativ. Odată cu atare tendințe s-a impulsionat mult necesitatea respectării principiului confidențialității. În această privință se pot observa paralele cu chirurgia estetică. Aici confidențialitatea procedeeleor și efectelor estetice domină asupra celor medico-curative.

Bibliografie

1. Codul cadru de Etică (Deontologic) al lucrătorului medical și farmaceutic. Chișinău, 2007. 12 p.
2. Cu privire la aprobarea Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului, Hotărârea Guvernului Nr. 192 din 24.03.2017. In: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=369644> (accesat: 28.09.2018).
3. Cu privire la exercitarea profesiei de medic, Lege Nr. 264 din 27.10.2005. In: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313062> (accesat: 28.09.2018).
4. Cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, Lege Nr. 263 din 27.10.2005. In: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=313060> (accesat: 28.09.2018).
5. Jurământul lui Hipocrate. In: <http://www.dentistul.info/jurament-hipocrate-2088.html> (accesat: 28.09.2018).
6. Mureșanu Liviu. Aspecte sociale ale practicii odontologice. Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2004. 175 p.
7. Privind protecția datelor cu caracter personal, Lege Nr. 133 din 08.07.2011. In: <http://lex.justice.md/md/340495/> (accesat: 28.09.2018).